

بررسی کارکنان طرح جامع بازرگانی و خدمات در سال های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۳

زهرة لهراسبى، امير شوكتى
گروه بازرگانى - كسب و كار
دفتر فرهنگى، بازرگانى و خدمات

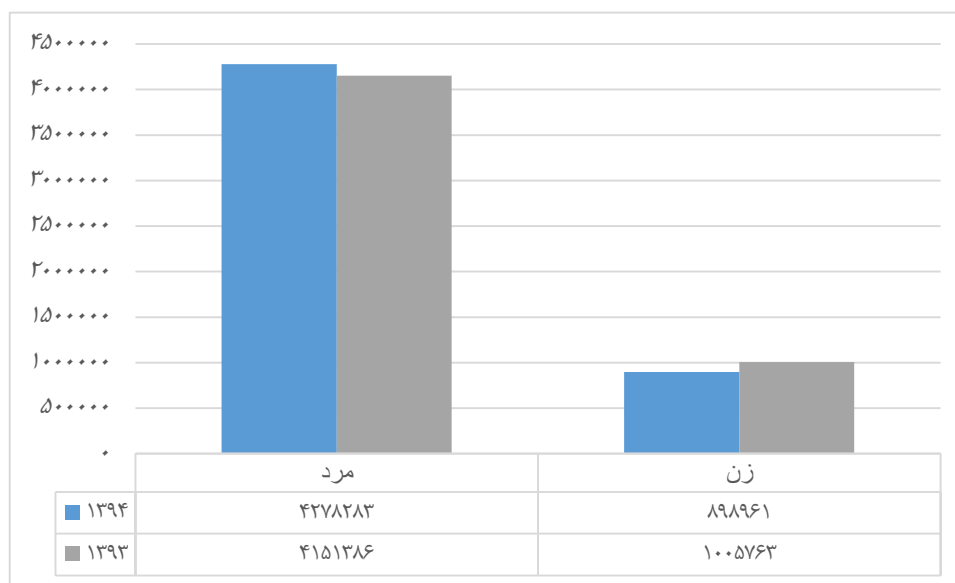
مقدمه

مرکز آمار ایران به عنوان متولی اصلی تأمین آمارهای مورد نیاز برنامه‌ریزان، هر سال طرح‌های آماری مختلفی را به اجرا درمی‌آورد که در همین راستا طرح جامع آمارگیری از کارگاه‌های بازرگانی و خدمات در دستور کار مرکز قرار گرفته است. این طرح در سال‌های مختلف و در قالب برخی از کدها به صورت مجزا اجرا شده است، ولی برای اولین بار در سال ۱۳۹۴ به صورت تجمیعی در سطح قسمت اعظمی از کدهای بازرگانی و خدمات اجرا شد و اطلاعات مالی سال ۱۳۹۳ اخذ شد. این طرح در سال ۱۳۹۵ برای دومین بار به همین روش به اجرا درآمد که اطلاعات مالی سال ۱۳۹۴ جمع‌آوری شده است. این گزارش تحلیلی از وضعیت کارکنان در سالهای ۱۳۹۴ و ۱۳۹۳ می‌باشد که از نشریه طرح جامع بازرگانی و خدمات به دست آمده است.

تعداد کارکنان

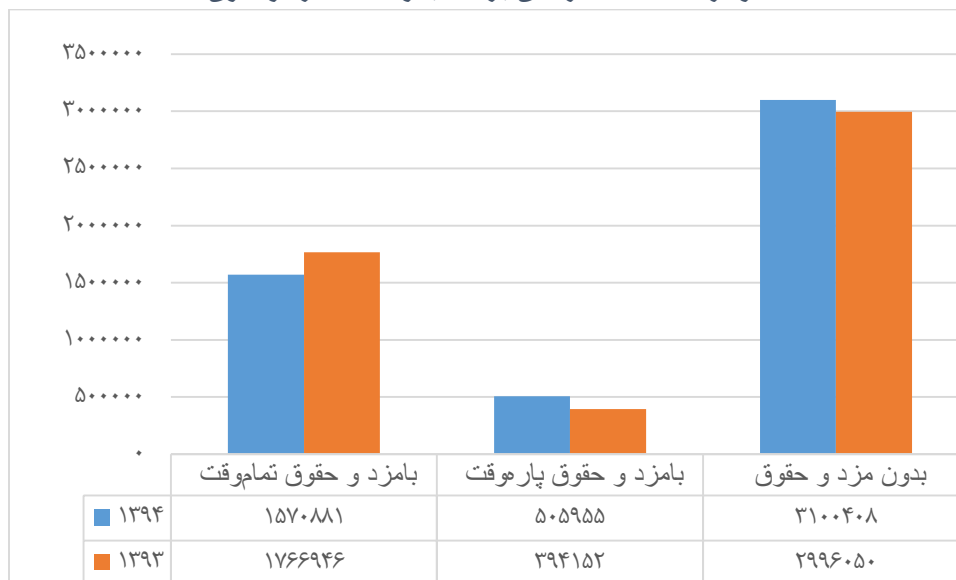
نتایج طرح آمارگیری کارگاه‌های بازرگانی و خدمات در کدهای منتخب در سال ۱۳۹۴ بیانگر آن است که ۵,۱۷۷,۲۴۴ نفر کارکن (زن و مرد) در این کارگاه‌ها مشغول به فعالیت بوده‌اند که از این تعداد ۸۳ درصد مرد و ۱۷ درصد زن بوده‌اند. در حالیکه نتایج همین طرح در سال ۱۳۹۳ نشان می‌دهد که ۵,۱۵۷,۱۴۹ نفر کارکن (زن و مرد) در این کارگاه‌ها مشغول به فعالیت بوده‌اند که از این تعداد ۸۰ درصد مرد و ۲۰ درصد زن بوده‌اند. با مقایسه این طرح در سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۳ مشخص می‌شود تعداد کارکنان مرد در سال ۱۳۹۴ افزایش پیدا کرده است.

نمودار ۱ - تعداد کارکنان به تفکیک جنسیت

در سال ۱۳۹۴، حدود ۳۰ درصد کارکنان که معادل ۱۵۷۰۸۸۱ نفر کارکن می‌باشد به صورت تمام‌وقت، حدود ۱۰ درصد معادل ۵۰۵۹۵۵ کارکن به صورت پاره‌وقت و ۶۰ درصد مابقی به صورت بدون مزد و حقوق، به کار مشغول بوده‌اند. و همچنین نتایج طرح در سال ۱۳۹۳ نشان می‌دهد حدود ۳۴ درصد کارکنان که معادل ۱۷۶۶۹۴۶ نفر کارکن می‌باشد به صورت تمام‌وقت، حدود ۸ درصد معادل ۳۹۴۱۵۲ کارکن به صورت پاره‌وقت و بقیه به صورت بدون مزد و حقوق به کار مشغول بوده‌اند. این نتایج بیانگر آن است که ترکیب نیروی کار بر اساس نوع کارکن تقریباً "یکسان باقی مانده است. در تعریف کارکنان بدون مزد شامل مالکان، شرکای فعال و کارکنان فامیلی بدون مزد (همسر، فرزندان و ...) است که بدون دریافت مزد و حقوق، به طور منظم و حداقل یک سوم مدت زمان فعالیت روزانه (زمان معمول کار) برای کارگاه فعالیت می‌نمایند.

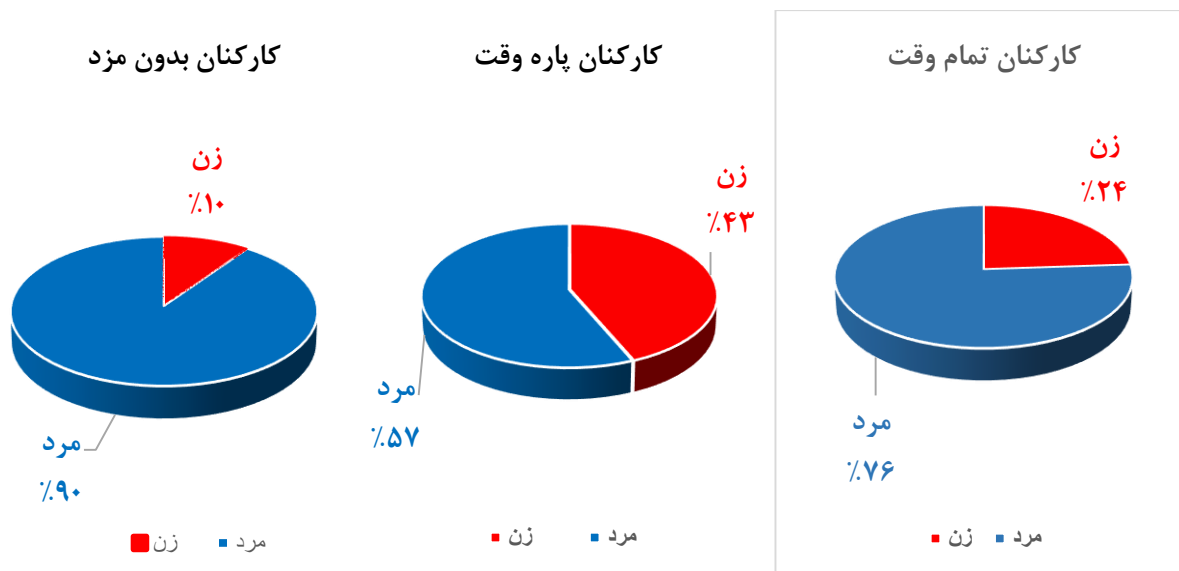
نمودار ۲- تعداد کارکنان برحسب وضعیت مزد و حقوق

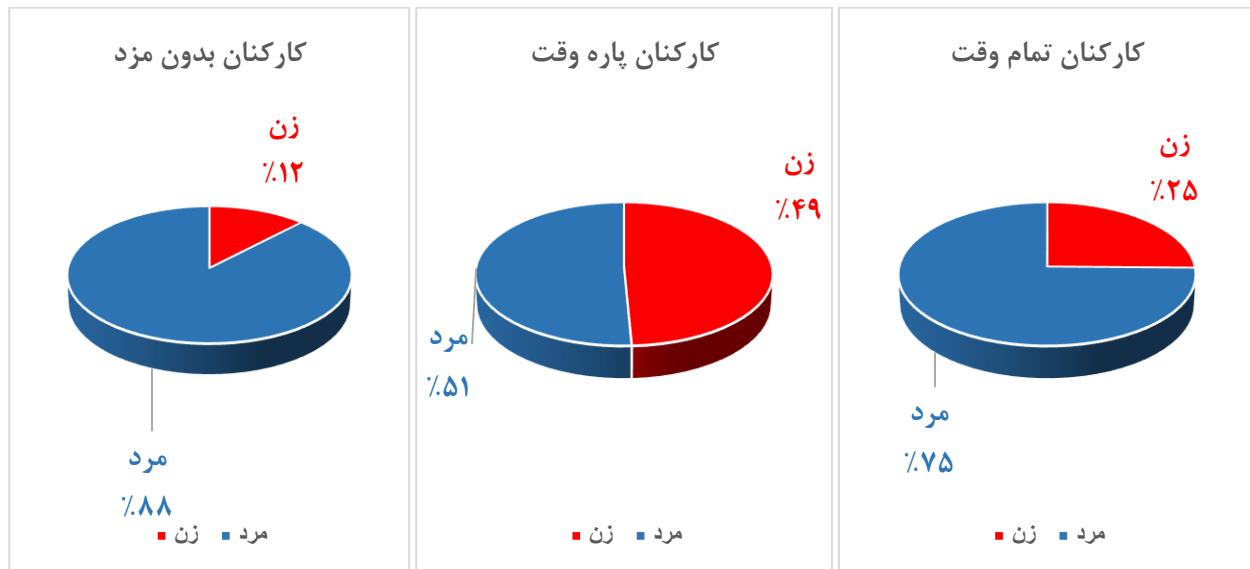

در سال ۱۳۹۴ از ۱۵۷۰۸۸۱ نفر کارکن تمام وقت، ۱۱۹۴۸۳۳ نفر (حدود ۷۶ درصد) مرد و ۳۷۶۰۴۸ نفر (حدود ۲۴ درصد) زن بوده‌اند. همچنین در سال ۱۳۹۳ از ۱۷۶۶۹۴۶ نفر کارکن تمام وقت، ۱۳۲۰۷۲۵ نفر (حدود ۷۵ درصد) مرد و ۴۴۶۲۲۱ نفر (حدود ۲۵ درصد) زن بوده‌اند و این بررسی یکسان بودن نتایج در دو سال را نشان می‌دهد. سهم زنان از کارکنان پاره وقت در سال ۱۳۹۴، ۴۳ درصد (۲۱۹۹۲۱ نفر) و سهم مردان ۵۷ درصد (۲۸۶۰۳۴ نفر) است. و بر همین اساس سهم زنان از کارکنان پاره وقت در سال ۱۳۹۳، ۴۹ درصد (۱۹۴۱۱۸ نفر) و سهم مردان ۵۱ درصد (۲۰۰۰۳۴ نفر) است.

در سال های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ بیشترین سهم کارکنان به ترتیب با ۶۰ و ۵۸ درصد مربوط به کارکنان بدون مزد و حقوق می باشد که زنان طی این دو سال تنها ۱۰ و ۱۲ درصد این گروه را شامل می‌شوند و مابقی کارکنان بدون مزد و حقوق، مرد می‌باشند.

۱۳۹۴

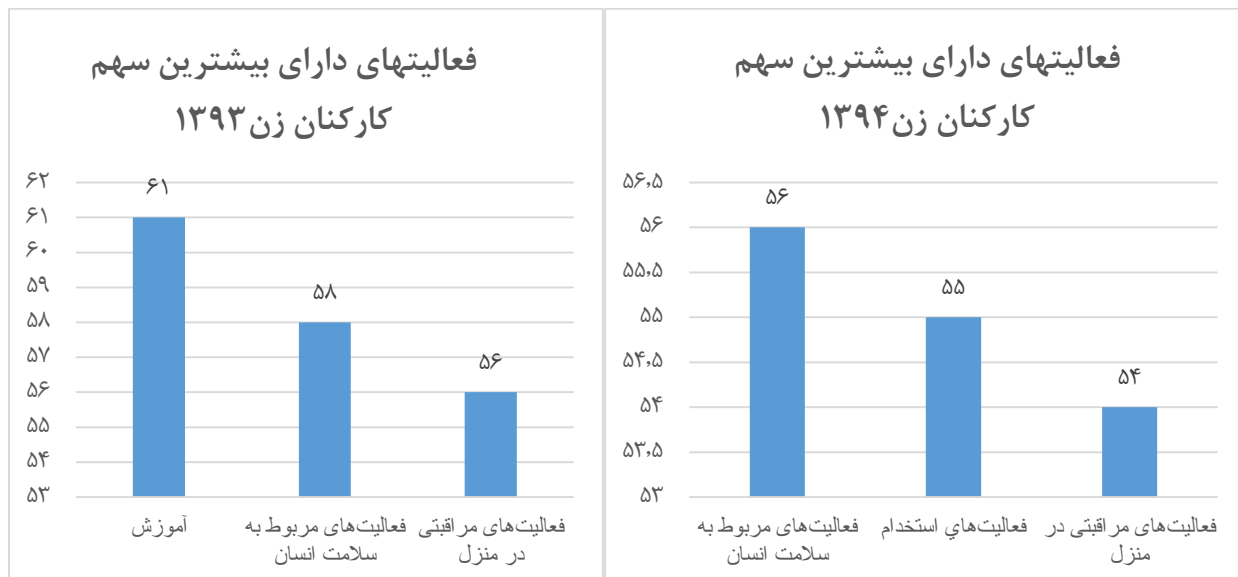

در هردو سال ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ فعالیت خرده‌فروشی به جز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت به ترتیب با ۲,۰۷۰,۸۹۷ و ۱,۹۹۸,۹۷۹ نفر، فروش و تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت با ۶۰۰,۰۵۳ نفر و ۵۸۰,۷۲۴ نفر و عمده‌فروشی به جز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت به ترتیب با ۳۹۶,۲۸۳ و ۴۸۵,۰۵۱ نفر دارای بیش‌ترین کارکن و فعالیت تولید فیلم سینمایی، ویدئویی و برنامه‌های تلویزیونی، ضبط صدا و انتشار موسیقی به ترتیب با ۱,۱۵۴ و ۱,۱۹۹ نفر، دارای کم‌ترین کارکن در بین کارگاه‌های مورد بررسی است. این نتایج بیانگر آن است که فعالیت‌های دارای بیشترین و کمترین کارکن تغییری نداشته است.

کارکنان زن

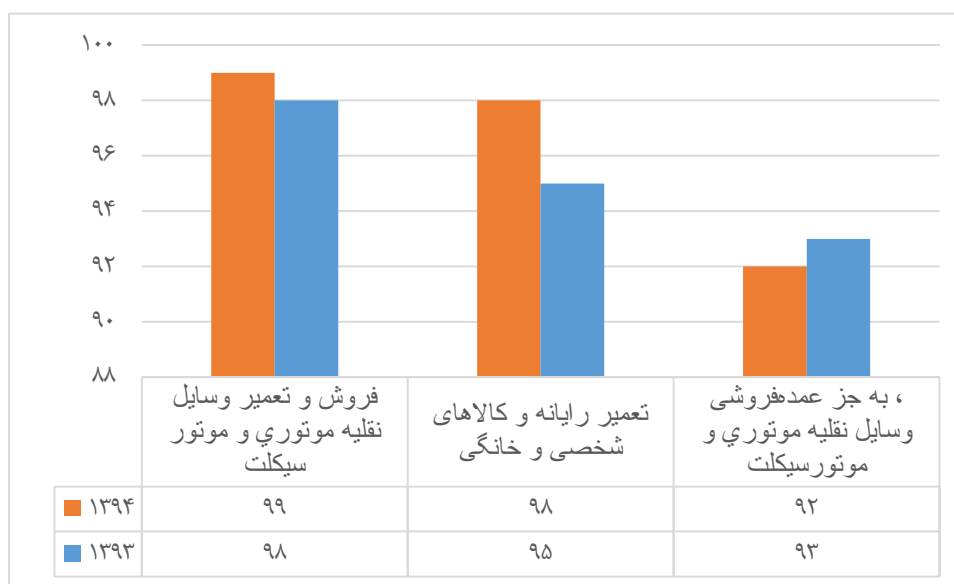
در سال ۱۳۹۴، فعالیت‌های مربوط به سلامت انسان، فعالیت‌های استخدام و فعالیت‌های مراقبتی در منزل، به ترتیب با ۵۶، ۵۵ و ۵۴ درصد بیش‌ترین سهم کارکنان زن نسبت به کل کارکنان کارگاه و فعالیت فروش و تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت با ۱ درصد، کم‌ترین سهم زنان را از کل کارکنان کارگاه در بین فعالیت‌های مورد بررسی دارا می‌باشند. همچنین بر اساس نتایج همین طرح در سال ۱۳۹۳، فعالیت‌های آموزش، فعالیت‌های مربوط به سلامت انسان و فعالیت‌های مراقبتی در منزل، به ترتیب با ۶۱، ۵۸ و ۵۶ درصد بیش‌ترین سهم کارکنان زن نسبت به کل کارکنان کارگاه و فعالیت فروش و تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت با ۲ درصد، کمترین سهم زنان را از کل کارکنان کارگاه در بین فعالیت‌های مورد بررسی دارا می‌باشند و در واقعیت نیز فعالیتی که دارای کمترین حضور زنان می‌باشد فعالیت تعمیراتی است که حضور متخصصین مرد در این زمینه ملموس‌تر است.

کارکنان مرد

نتایج طرح نشان می‌دهد که در این کارگاه‌ها در سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴، فعالیت‌های فروش و تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت، تعمیر رایانه و کالاهای شخصی و خانگی و عمده‌فروشی به جز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت دارای بیش‌ترین سهم کارکنان مرد از کل کارکنان کارگاه می‌باشد همچنین در سال ۱۳۹۴ فعالیت‌های مربوط به سلامت انسان و در سال ۱۳۹۳ فعالیت آموزش کم‌ترین سهم کارکنان مرد از کل کارکنان کارگاه را داشتند.

نمودار بیشترین سهم کارکنان مرد

کارکنان با مزد و حقوق تمام وقت

بر طبق نتایج طرح جامع بازرگانی و خدمات طی سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴، در حدود ۳۰ و ۳۴ درصد کارکنان فعالیت‌های منتخب در کشور کارکنان با مزد و حقوق تمام وقت بوده‌اند که در این بین فعالیت خرده‌فروشی، به جز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت بیش‌ترین تعداد کارکنان تمام وقت را در بین فعالیت‌ها داشته است و فعالیت محل‌های تهیه و صرف غذا و نوشیدنی و فعالیت عمده‌فروشی، به جز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت در رتبه‌های بعدی از نظر فراوانی تعداد کارکنان

با مزد و حقوق تمام وقت قرار دارند. در سال ۱۳۹۴ فعالیت‌های تولید فیلم سینمایی، ویدیویی و برنامه‌های تلویزیونی، ضبط صدا و انتشار موسیقی با ۷۳۶ کارکن تمام‌وقت و در سال ۱۳۹۳ فعالیت‌های دامپزشکی با ۷۳۵ کارکن تمام‌وقت کم‌ترین تعداد کارکن با مزد و حقوق تمام‌وقت در میان فعالیت‌های موردبررسی می‌باشند.

کارکن بامزد و حقوق پاره وقت

در سالهای ۱۳۹۴ و ۱۳۹۳ فعالیت خرده‌فروشی، به جز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت با ، فعالیت‌های مربوط به سلامت انسان و آموزش دارای بیش‌ترین تعداد کارکن بامزد و حقوق پاره‌وقت در میان ۳۰ فعالیت موجود در این طرح می‌باشند و فعالیت‌های تولید فیلم سینمایی، ویدیویی و برنامه‌های تلویزیونی، ضبط صدا و انتشار موسیقی در هر دو سال کم‌ترین تعداد کارکن بامزد و حقوق پاره‌وقت را دارا هستند.

کارکنان بدون مزد و حقوق

نتایج حاصل از طرح در سال های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۳ نشان می دهد که از میان کارگاه‌های منتخب کل کشور، فعالیت خرده‌فروشی، به جز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت در رتبه اول و فعالیت‌های فروش و تعمیر وسایل نقلیه‌موتوری و موتورسیکلت و عمده‌فروشی به جز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت در رتبه‌های بعدی از نظر تعداد کارکن بدون مزد و حقوق قرار دارند. همچنین فعالیت‌های تولید فیلم سینمایی، ویدیویی و برنامه‌های تلویزیونی، ضبط صدا و انتشار موسیقی در جایگاه آخر کارکن بدون مزد و حقوق قرار دارند.